

MŪSŲ LIETUVA

NR 8 (1334) XXVI. 1974 M. VASARIO - FEVEREIRO 21 70 centavų
R. Juatindiba, 20 Caixa Postal 4421 - 01000 São Paulo, . Telef.: 273-03 - 38

UŽPUOLĖ BAŽNYČIOJ VYRA IR MOTERĮ

VEISĖJAI., Praėjusių metų liepos 28-29 dienomis čia J.E. vysk. L. Pavilionis teikė sutvirtinimo sakramentą. Tuo metu štai kas dėjosi:

Kaip tik tas dienas kolūkių vadovybės ir partija paskelbė darbo dienomis, neva kad reikėjo skubintis rugius nuimti. Kolūkiams ir tarybiniam ūkiams įsakyta neduoti žmonėms jokio transporto. Sekmadienį lijo. Rūgapiūtė sustojo. Vis dėlto kečiuose išstatyti sargybiniai į Veisėjus praleido tik autobusus ir privatų transportą. Visas kitas mašinas ir vežimus su žmonėmis gražino atgal. Dėl to iš kaimyninių Baltarusijos parapijų Veisėjus pasiekė vos 11, norinčių Sutvirtinimo Sakramentą priimti žmonių. Tikintieji pastebėjo, kad iš daugelio piūtis laikotarpio šeštadienių ir sekmadienių, darbo dienomis buvo paskelbtos tik Sutvirtinimo teikimo dienos.

Liepos 28 d. apie 16 val., prieš pat atvykstant vyskupui, buvau iškvietas į miesto Vykdomąjį komitetą. DŽDT pirmininkas Vaikšnoras su trimis kitais, atrodo, valstybės saugumo tarnautojais, pareikalavo, kad prie bažnyčios neleistų pardavinėti jokių devocionalijų. Motyvuodamas tuo, kad jokių religinių reikmenų parduotuvių kol kas nėra ir kad tikintieji tais reikmenais lig šiol

būdavo aprūpinti tik per bažnyčias. Reikalavimą patenkinti kategoriškai atsisakiau ir įspėjau, kad, įsikišus į šį reikalą valdžios organam, gali įvykti skaudžių nesusipratimų. Man buvo atsakyta, kad skundų niekas nebijo. Netrukus po to, sutinkant vyskupą, draugovinėkas Petras Rėkus bažnyčioje užpuolė moterį, jėga išplėšė iš jos devocionalijas ir, kilus triukšmui, su jomis pabėgo. Kai kas tvirtina, kad rožančiai buvo traukomi, kryželiai trypiami kojomis, bet savo akimis mačiusių liudininkų kol kas nesuradau.

Liepos 29 d., sekmadienį, anksti rytą, milicininkai Leunovas ir Morkevičius atėmė iš moters devocionalijas ir ją pačią areštavo. Kiek vėliau, prieš 10 val., kai bažnyčioje vyskupas teikė Sutvirtinimo Sakramentą, o prie altoriaus buvo dalinama šv. Komunija, Vitas Karaliūnas su Vitu Savukynu bažnyčioje užpuolė kažkokį vyrą ir jėga tempė jį iš bažnyčios. Užpultasis pradėjo šauktis pagalbos. Gelbėti sušoko daugybė vyrų ir moterų. Nors prie užpuolikų prisidėjo dar trečias vyras, ištemptą į šventorių savo auką jie buvo priversti paleisti. Prie šventoriaus vartų jų laukė milicininkas Giedraitis, kuriam skundėsi, kad operacija nepavykusi. Apie 10 val. pamaldų metu u-

niformuoti milicininkai Savonis ir Giedraitis, žiauriai užlaužę rankas, nuo šventoriaus nusivedė aklą senelį, pas kurį pastebėjo keletą rožančių ir kryželių su grandinėmis. Tuo pat metu ir Vitas Karaliūnas su kažkokiu vyru šventoriuje išmoters atėmė dvi tašes, nusinešė. Tuojuo, vyskupą išlydėjęs, milicininkai Savonis ir Giedraitis, pasikvietę talkon vieną techniko dėstytoją, šventoriuje

bandė atimti devocionalijas iš kažkokio vyro, tačiau įsierziniusi minia puolė milicininkus ir išmetė iš šventoriaus laukan. Milicininkai šaukėsi pagalbos, bet, kol pagalba atvyko, žmonės spėjo išsiskirstyti.

Šitokie faktai niekam neneša naudos, nei nedaro garbės. Gal būt Kurija atitinkamose įstaigose galės padaryti reikalingų žygių, kad jie kitur nepasikartotų.

Veisėjai, 1973. VIII. 3

Šitas raštas yra Kun. Albino Deltuvos, Veisieju parapijos klebono Pareiškimas J.E. vysk. L. Pavilioniui.

Redakcinė pastaba. 1973 liepos 28 d. 17 val. Veisieju parapija iškilmingai sutiko J.E. vysk. L. Pavilionį. Tai pirmoji vyskupo pastoracinė išvyka į Vilkaviškio vyskupiją, atsikėlus iš Telšių į Kauną. Liepos 28-29d.

Veisiejuose sutvirtinimo sakramentą priėmė maždaug 2.600 tikinčiųjų. Pamaldose dalyvavo apie 10.000 žmonių. Šv. Komunijos buvo išdalinta apie 3.500.

SAUSIO 22 D. MIRĖ ANTANAS SNIEČKUS, LIETUVOS KOMUNISTŲ PARTIJOS PIRMASIS SEKRETORIUS. Daugiau kitame numeryje.

KANDIDATAI Į BRAZILIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS TARYBĄ IR REVIZIJOS KOMISIJA 1974-76

KANDIDATAI Į BLB TARYBĄ

1. BAČELIS Gražvydas, inžinierius	Higienópolis
2. BAREIŠIS Petras, prekybininkas	Vila Bela
3. BUDREVIČIUS Albinas, tarnautojas	Parque das Nações, Sto. André
4. DRAUGELYTĖ Aurora, moksleivė	Utinga, Sto. André
5. GAVĖNAS Pranas, kunigas	Vila Zelina
6. IDIKA Ramutis, fotografas	Utinga, Sto. André
7. JAKIŪNIENĖ Marija, dirbtuvės vedėja	Vila Guilherme
8. JOČYTĖ Teresė, studentė	Vila Bela
9. MAGILA Robertas, studentas	Vila Bela
10. MAKAREVIČIENĖ Magdalena, pensininkė	Vila Lucinda, Sto. André
11. MIKUCKYTĖ-JŪRAITIENĖ Emantė, studentė	Londrina, PR
12. LUKOŠEVIČIUS Jonas, administratorius	Santana
13. LUKOŠEVIČIENĖ Stasė, slaugė	Santana
14. PAUKŠTYS Jonas, pensininkas	Vila Zelina
15. PETRAITIS Alfonsas, chemikas	Sumaré
16. PETRAITYTĖ-LIBLIK Ona, studentė	Vila Mariana
17. RUDYS Antanas, technikas	Jaçanã
18. SAULAITIS Antanas, kunigas	Parque da Moóca
19. SERBENTAS Ona, prekybininkė	Utinga, Sto. André
20. SKORUPSKIS Kazimieras, pensininkas	Parque das Nações, Sto. André
21. SLIESORAITIS Algirdas, advokatas	Brooklyn
22. STANKŪNAS Ona, tarnautoja	Casa Verde
23. STEPONAITIS Arūnas, inžinierius	Paraíso
24. ŠIMONIS Petras, pensininkas	Vila Zelina
25. ŠUKYS Pranas, pensininkas	Vila Bela
26. VALAVIČIENĖ Aldona, šeimininkė	Santo Amaro
27. VALAVIČIENĖ Janina, administratorė	Indianópolis
28. VIDŽIŪNAS Robertas, ekonomistas	Lapa
29. ŽARKAUSKAITĖ Geny, socialiniai mokslai	Alto da Lapa

KANDIDATAI Į REVIZIJOS KOMISIJA

1. BACEVIČIUS Kazimieras, pensininkas	Santos, SP
2. JŪREVIČIUS Stasys, tarnautojas	Parque das Nações, Sto. André
3. LISAUSKAS Juozas Feliksas, tarnautojas	São Caetano do Sul, SP
4. VIDMANTIENĖ Elena, šeimininkė	Brás
5. KUTKA Vincas, pensininkas	Vila Bela

PREMIJA LIETUVIUI VISUOMENININKUI

Pasaulio Lietuvių Katalikų Bendrija įsteigė kasmet duodamą premiją veikiam visuomenininkui. Premija skiriama asmeniui, kuris savo visuomeniniu veikimu daugiausia pasitarnavo lietuvybės ir krikščioniškos kultūros idealų skiepimui ir plėtimui lietuviuose, artimiausiu laikotarpiu siekiant visuomenine organizacine veiklos plotme. Kasmetinę premiją išmoka kun. dr. J. Prunskio specialus fondas—premija už 1973 metus skiriama 1974 m. kovo mėnesį (500 dolerių).

Premijai gauti kandidatus gali siūlyti visi lietuviai, patiekdami iki 1974 m. vasario mėn. 28 dienos motyvuotą raštą juri komisijai: Msgr. P. Celiešius, 8939 Bad Woerishofen, Kirchenstr. 5, Alemanha Ocidental.

AUSTRALIJOS LIETUVIAI

MELBOURNO DAINOS SAMBŪRIS

Kur lietuvis ten ir daina. Choro užuomazga yra 1949 m. Petro Morkūno suorganizuotas vyrų choras. Vėliau susijungę su atvykusiais "čiurlio niečiais" pasirinko "Aido" vardą. "Aido" choras veikė iki 1956 m.

Jam nuaidėjus, tais pat metais Leono Baltrūno pastangomis suorganizuotas Dainos Sambūris. Sambūriui vadovauti stojo ir dabar tebevadovauja Albertas Čelna.

A Čelnos vadovybėje sambūris pasiekė aukšto meninio lygio ir buvo gražiai įvertintas žymių Australijos muzikų. Jis yra davęs nesuskaitomą skaičių koncertų savo tautiečiams ir australams.

Dainos Sambūrio itin aktyvi dalyvė yra Dana Levickienė; ji yra dainininkė, pianistė ir dirigentė. L. Baltrūnas, už ilgametį rūpestingą administravimą, išrinktas garbės nariu.

Davartiniu Sambūrio pirmininku yra inž. Viva Alekna.

● "Daina" Ensemble, Melbourne, has been developing since 1949. Its present chairman is Viva Alekna, musical director — Albertas Čelna, musical conductor, pianist and soloist — Dana Levickienė.

Albertas Čelna, Dainos sambūrio dirigentas.
● Albertas Čelna, conductor of "Daina".

DAINA - CHORAI - ANSAMBLIAI

MELBOURNO MOTERŲ SEKSTETAS

Jį sudaro Dainos Sambūrio 6 dalyvės. Repertuare — liaudies ir kompozitorių dainos. Sekstetare — liaudies ir kompozitorių dainos. Jis papildo Dainos Sambūrio koncertų programą, pasirodo švenčių ar kitų rengimų progomis. Sekstetą sudaro: E. Balčiūnienė, A. Baltrūnienė, E. Čypienė, L. Milvydienė, E. Šeikienė ir J. Valaitienė.

● Women's Sextet, Melbourne. It performs with the "Daina" Ensemble or at special Lith. events.

MELBOURNO VYRŲ OKTETAS

Oktetas susiorganizavo 1952 m. ir intensyviai dirbdamas praplėtė savo repertuarą ir tapo pasaulaus minėjimų programų dalyvis bei reprezentacinis tarptautiniuose rengimuose. Oktetui vadovauja Petras Morkūnas. Koncertavo Adelaidėje, Hobarte, Canberroje, Alburyje, Geelonge, Morwellyje ir kt.

Okteto nuoširdi padėjėja yra pianistė D. Levickienė.

Oktetas ruošiasi išleisti savo dainų plokštelę.
● Male Octet, Melbourne. Conducted by P. Morkūnas and accompanied by D. Levickienė.

Melbourno vyrų oktetas. Iš kairės: Bosikis, Rubas, Mačiulaitis, Bužinskas, Morkūnas, dir., Mioldažys, Lazauskas, Dranginis.

Petras Morkūnas, Melbourno lietuvių parapijos choro dirigentas.

Petras Pakalnis

ANGLIJOS KRIZĖ

Maždaug prieš 20 metų Britų Imperija buvo milžiniška valstybė, kurioje niekuomet nusileisdavo saulė. Kai Anglijoje miegodavo tos imperijos lyderiai, saulė visu smarkumu šviesdavo Naujoje Zelandijoje ir Australijoje. Kai anglai keldavosi darbui, kiti jų tautiečiai priešingoje žemės pusėje eidavo gulti. Ir taip tęsėsi virš 100 metų. Tačiau po antrojo pasaulinio karo Britų Imperija pradėjo sparčiai smukti. Žiūrėdamas į šių metų Anglijos krizę, vienas vokiečių žurnalistas taip išsireiškė: „Kitados Anglija buvo pasaulio bomba, o dabar – akloji žarna“. Kas iš tiesų dedasi Anglijoje?

Mūsų dienomis Anglijoje verda kova tarp darbininkų ir vyriausybės. Kai 1970 m. dabartinis premjeras Heath laimėjo parlamento rinkimus ir sudarė konservatyvų ministrų kabinetą, jis sakėsi pakeisiant savo tautos istoriją. Istorija, tiesa, pasikeitė, bet, deja, ji pasuko į blogą pusę. Šiandien Anglija pagamina 30 proc. mažiau akmens anglių negu prieš tris metus, 40 proc. mažiau automobilių ir sunkvežimių ir 50 proc. mažiau plieno. Pramonės darbininkai dirba kas savaitę tik tris dienas ir keturias dienas ilsisi. Šių metų pradžioje Anglija turėjo apie milijoną bedarbių ir jų skaičius nuolat didėja. Kai neseniai streikavo garvežių mašinistai, netoli Londono užsikimšo kelias per išstisus 30 kilometrų. Automobilis stovėjo prie automobilio ir nei vienas nejudėjo iš vietos.

Darbininkų kovos prieš vyriausybę Anglijoje nėra naujiena. Kai 1786 m. sustreikavo knygrišiai, penki jų lyderiai buvo uždaryti į kalėjimą, keli ištremti į Australiją arba pakarti. 1819 m. Manchesteryje demonstravo 60.000 darbininkų. Išvaikydami tą minią, raiti kareiviai sukapojo kardais 11 darbininkų ir 400 sunkiai sužeidė. Kai 1926 m. anglių kasyklų savininkai pradėjo atleisti darbininkus, jų draugai paskelbė streiką ir daugelis jų buvo priversti badauti.

Norėdamos pagerinti darbininkų padėtį ir nesikišti į politiką, 1900 m. darbininkų unijos įsteigė darbininkų partiją, kuri 1906 m. pasivadino Labour Party – Darbo partija. Tais pačiais 1906 m. Darbo Partija kartu su liberalais pravedė taip vadinamą darbo konflikto įstatymą, kuris de facto

pripažino unijų lyderių savivalimą. Neatsiklausę narių, unijų vadai galėjo skelbti streiką ir nesilaikyti algos sutarties. Dvi unijos neleido keteta mėnesių savininkams išbandyti naujo plieno gamybos būdo, nes kiekviena unija norėjo įpiršti savo narius į gerai apmokamas vietas. Naujas greitis Anglijos traukinys beveik 6 mėnesius stovėjo užkampyje, nes geležinkeliečių unijos norėjo, kad garvežio kabinoje važiuotų du mašinistai, bet kabinoje buvo numatyta tik viena vieta. Tais pačiais metais Liuksemburgas neprarado nei vienos darbo dienos, o Vokietija tik 66 tūkstančius.

Kai arabai pradėjo varžyti naftos eksportą į Europą, Anglijos pramonikai buvo priversti vartoti daugiau akmens anglių. Kadangi angliakasių algos buvo gana žemos, jie pareikalavo didesnio atlyginimo. Vyriausybė sutiko pakelti jiems algas 16 proc., bet angliakasiai reikalavo daugiau. Kai valdžia atsisakė patenkinti jų prašymą, angliakasiai atsisakė dirbti viršvalandžius. Tokiu būdu anglių gamyba krito trečdaliu. Norėdama taupyti energiją, reikalingą pramonei, vyriausybė patarė, kad pramonės darbininkai dirbtų tik tris dienas į savaitę. Jei premjeras būtų patenkinęs darbininkų reikalavimus, anglies kasyklų savininkai būtų praradę apie 200 milijonus dolerių. Įvedus trijų dienų darbo savaitę, Anglija prarado apie milijardą dolerių.

Anglijos pramonė kenčia dar ir kitais atžvilgiais. Įmonių direktoriais renkami arba skiriami ne savo rūšies specialistai, bet aukštos kilmės arba politikoje įtakingi žmonės. Kadangi užsienyje galima daugiau pelnyti, 1972 m. Anglijos pramonikai investavo Ekonominėje Europos Bendruomenėje 400 milijonų dolerių. Plaukiant kapitalui į užsienį, Anglijos pramonei trūksta pinigų įsigyti naujų mašinų. Nerasdami darbo namie, Anglijos darbininkai sparčiau pradėjo emigruoti į užsienį.

Jausdamas energijos trūkumą ir angliakasių užsispyrimą premjeras Heath paleido parlamentą ir krašte paskelbė naujus rinkimus, nors kiti ministrai patarė to nedaryti. Nežinia, kuomet kada baigsis ekonominė Anglijos krizė, kuri krašto vyriausybei sukėlė didelį rūpestį. Pasitęsėdamas iš Anglijos bėdos, Ugandos prezidentas paskelbė savo krašte rinkliavą Anglijos naudai, patį davė 3.000 svarų ir žadėjo siųsti ba-

UŽ VIENINGĄ LIETUVIŲ BENDRUOMENĘ

VYTAUTAS KUTKUS

Lietuvių Bendruomenė yra tokia, kokie esame mes patys. Kai ji suorganizuoja didingas tautinių šokių ar dainų šventes, kai sugeba susaukti mūsų kultūrininkus ir mokslininkus į Kultūros kongresus ar mokslininkus į Mokslo ir kūrybos simpoziumus, kai ji sėkmingai vadovauja plačiam lietuviškų mokyklų tinklui, kai toms mokykloms paruošia vis daugiau vadovėlių, kai iš viso plačiojo pasaulio sutraukia mūsų jaunimą į Jaunimo kongresus, — mes visi didžiujamės ir džiaugiamės priklausą Lietuvos Bendruomenei, nes be mūsų vienokios ar kitokios talkos tie darbai nebūtų atlikti.

Choristai dainuoja, tautinių šokių grupių šokėjai šoka, kultūrininkai kuria, mokytojai moko, visuomenininkai organizuoja, žurnalistai propaguoja, bet, jei niekas tų dainų neklausytų, jos nustotų skambėjusios, jei niekas tautinių šokių nestebėtų, šokėjai jų nešoktų, jei niekas lietuviškų knygų ir laikraščių neskaitytų, rašytojai ir leidėjai jų neleistų. Taigi su pagrindiniu mes visi turime teisę didžiūotis Lietuvos Bendruomenės pasisėkimais, nes vienokiu ar kitokiu būdu prie jų tiesiogiai ar netiesiogiai prisidedame ir esame jų dalininkais.

Kiekvienas atsakingas

Tačiau, kai Lietuvos Bendruomenei nesiseka, kai jos energija

atkvojama tampusavio rietenoms, kai darbai duplikuojami, kai pirmaujančių organizacijų vadai vietomis kita niekina, mes visi liūdnai ir mūsų sąžinė mums priekaištuoja, nes visa tai atsitinka ne be mūsų kaltės.

Būtų klaidinga ir net nesąžininga už Lietuvos Bendruomenės nepasisekimus kaltinti tik vadovaujančius asmenis. Juk mes patys renkame, bent turime teisę rinkti apylinkių ir apygardų valdybas, JAV Lietuvos Bendruomenės tarybą ir net Pasaulio Lietuvos Bendruomenės atstovus. Lietuvos Bendruomenė tvarkosi demokratiškai. Ką mes išrenkame tie mums ir vadovauja. Mažiau siai turėtų kalbėti tie, kurie išvaizduoja stovį šalia Lietuvos Bendruomenės. Vietos šalia jos nėra.

Lietuvių Bendruomenėje nėra nepakeičiamų asmenų. Jei mūsų supratimu, kurie nors asmenys blogai vadovauja Lietuvos Bendruomenei, suraskime geresnius juos išstatykime kandidatais, juos paremkime ir išrinkime. Pagaliau ir patys turime teisę kandidatuoti, jei tik turime rėmėjų. Tai paprasta ir demokratiška. Tik kritika ir gerai ar blogai dirbančiųjų niekinimu Lietuvos Bendruomenės nepagerinsime ir nepakeisime.

"KALBA VILNIUS – STAUGIA VILKAS."

Juo toliau, juo nervočiau širšta okupuotos Lietuvos spauda prieš laisvojo pasaulio radijo transliacijas į Tarybų Sąjungą. Štai pora pavyzdžių:

Sausio 10 dienos „Tiesoje“ gana ilgu straipsniu – Kalba Vilnius – vyriausias redaktorius, Stasys Vilkas, išeina prieš laisvojo pasaulio radijo transliacijas Sovietų Sąjungos pavergtoms tautoms. Tas komunistų „garsikalbis“ nori įtikinti dienraščio skaitytojus, kad visos transliuojamos programos esančios tik „antikomunistinis šmeižtas“ erdvėje.

Toks P. Vilko pasisakymas duoda pagrindą manyti, kad pavergto-

nanų nemokamai. O Anglijos pramonininkai bijosi, kad darbininkai, pripratę prie trijų dienų darbo savaitės, norės ir atlytyje tik tiek dirbti ir, reikalui esant už tai streikuoti.

sios tautos nuolat sovietiniu melu maitinamos, mielai klausosi laisvojo žodžio. Žmonės išgirsta kas dedasi laisvajame pasaulyje, o taip pat rimta kritika sovietinės santvarkos, kurioje dūsta dūsta mulkinamos gyventojų masės.

S. Vilkas pripažįsta, kad radijo ginklas yra labai „operatyvus – sėkmingas“, be konkurencijos, galis aprepti plačiausią auditoriją, jokiomis sienomis neužtvirtu eteriu, prasišverbti į tolimiausius planetos užkampius“. (Jei Sovietų Sąjunga ir jos pavergtosios valstybės nebūtų uždarytos geležinėmis uždangomis ir spygliuotų vielų tvoromis, kaip yra laisvajame pasaulyje, tai nereikėtų būgtauti dėl laisvųjų transliacijų.Red.).

— Tėvynės Garsai, Clevelando lietuvių radijo programa, 1974 mini 25 metų darbo sukaktį.

AUSTRALIJOS LIETUVIAI

SVIETIMAS MOKYKLOS

Melbourno Lietuvių Parapijos Sekmadieninė Mokykla

Mokykla įsteigta 1954 m. kun. P. Vasario iniciatyva, kuris visą laiką yra jos globėju. Mokykloje mokosi virš 100 mokinių. Mokykloje mokoma lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, tėvynės pažinimo ir tikybos, tautinių šokių ir dainų. Mokykla ruošia Motinos Dienas, Kalėdų eglutes ir vaidinimus.

Mokyklos lėšomis rūpinasi Tėvų komitetas, jį remia apylinkės valdyba ir moterų organizacijos.

Mokykloje dirbo be jokio atlyginimo gausus būrys idealistų mokytojų.

Dabartinis mokyklos vedėjas yra Paulius Balutis.

Adelaidės ALB savaitgalio mokykla.

Mokykla įsteigta kun. dr. P. Jatulio iniciatyva 1949 m. gruodžio mėn. Pirmas mok. vedėjas buvo kun. J. Štikonas, po jo seke V. Stanickas, M. Reinkė ir nuo 1969 m. vėl V. Stanickas. Veikia 8 skyriai (dviejm skyriais silpnai kalbantiems ir vaikų mokykla). Yra 45 mokiniai.

● Lithuanian Parish Sunday School in Melbourne

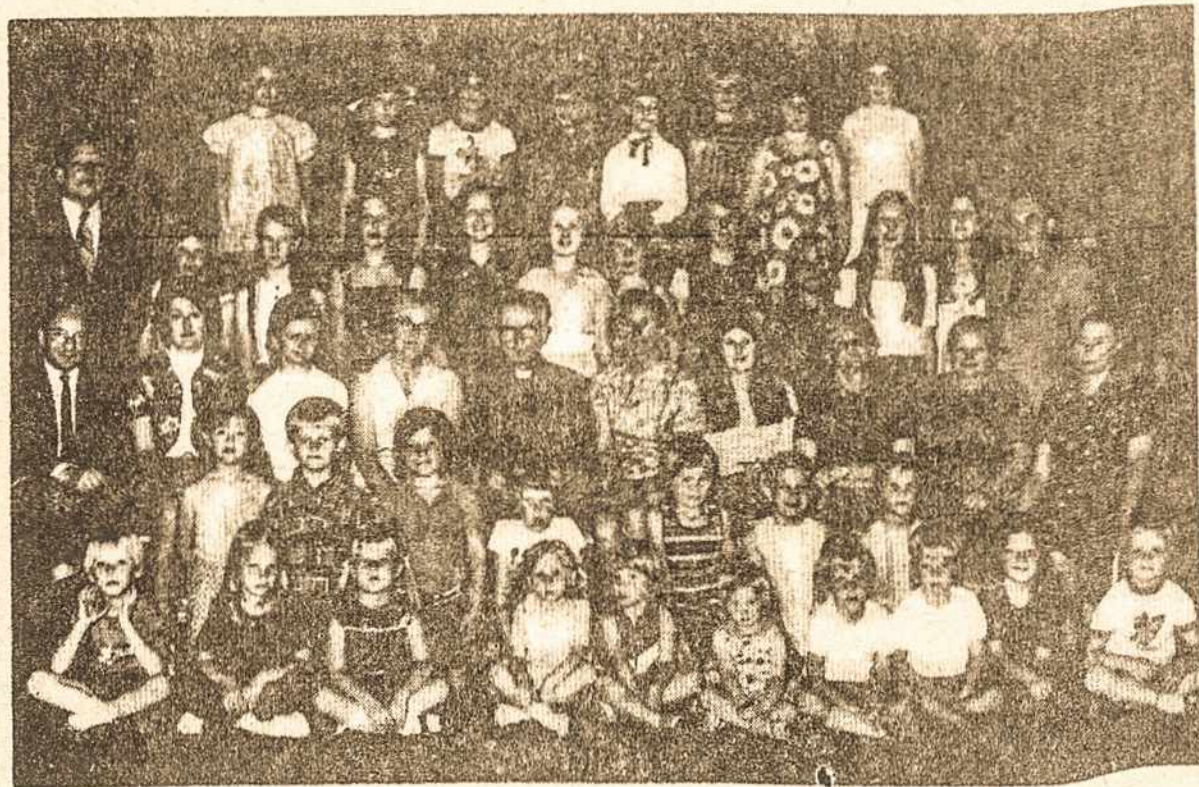
Adelaidės šv. Kazimiero parapijos savaitgalio mokykla. 2-as ir kairės sėdi mokyklos vedėjas kun. A. Spurgis, MIC, 5-tas parapijos klebonas kun. A. Kazlauskas, MIC, kuris yra mokyklos globėjas.

Foto A. Budrys

● St. Casimir Church Lith. Weekend School Adelaide

Melbourno Lietuvių parapijos Sekmadieninė mokykla.

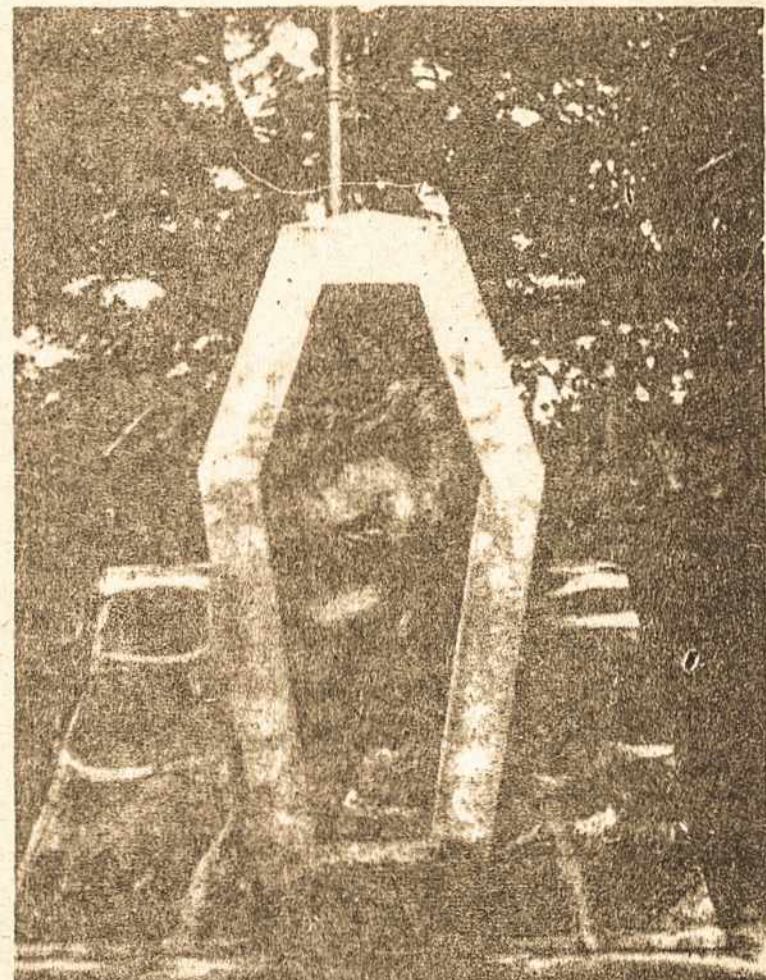
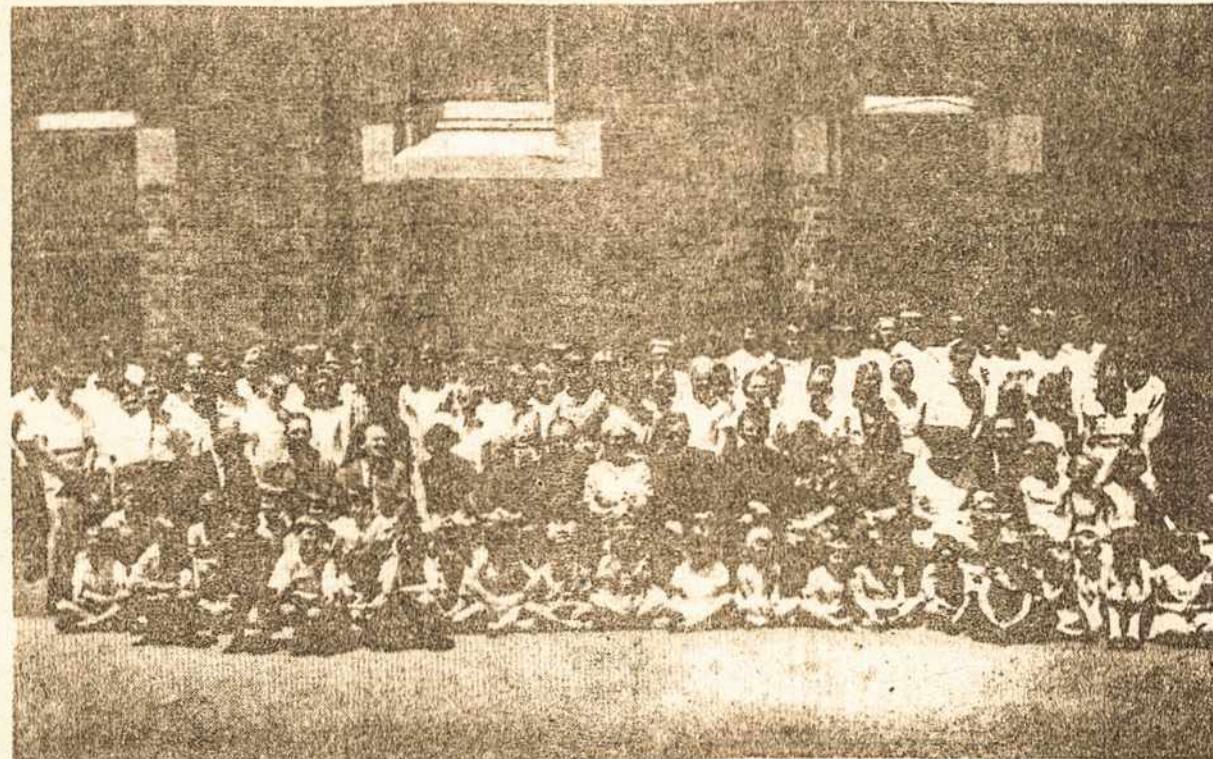
● The Sunday School of the Lithuanian parish in Melbourne

R. Kalantos lentos šventinimo (metinių proga) garbės sargyba prie paminklo Lietuvių Namų sodelyje.

Foto A. Budrys

● Plaque dedication to Romas Kalanta in Lithuanian Home's Garden

žuvusiems už Lietuvą paminklas Lietuvių Namų sodelyje.

Foto A. Budrys

● Monument for the Heroes who gave their lives for Lithuania at the Lith. Home Garden, Adelaide.

JANKYSTĖS AIDAS

NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS RIO DE JANEIRO

Istorinėje Rio de Janeiro šv. Sebastiano katedroje vasario 17 virš 200 asmenų dalyvavo iškilmingose pamaldose už Lietuvos laisvę ir už lietuvius. São Paulo Liet. Katalikų Bendruomenės choras giedojo „Pulkim ant kelių“, „Maldą už tėvynę, Tėve mūsų“ ir „Marija, Marija“ Dirigavo V. Tatarūnas, vargonais palydėjo F. Girdauskas. Priekyje, šalia altoriaus, stovėjo po dvi Rio lietuvaitės prie Lietuvos ir Brazilijos vėliavų. Mišias koncelebravo Rio lietuvių Kalvarijos parapijos klebonas prel. Pijus Ragažinskas; kun. A. Saulaitis, S.J. São Pedro de Aldeia, R.J. klebonas kun. Aldo Ramašauskas ir lenkų parapijos atstovas.

Kun. Ramašauskas, gimęs ir užaugęs S. Paule, abiem kalbom pasakė pamokslą, palygindamas lietuvius su Senojo Įstatymo tauta, kuri išlaikė gyvą viltį per šimtmečius, ir su krikščionija, kuri viliasi amžinosios tėvynės, būdama tik pakeleivė šioje žemėje. Nors nežinome kada ir kaip, bet galime būti tikri, kad Dievas išlaisvins tuos kurių viltis yra gyvatinga, pabrėžė pamokslininkas. Nors ir kitur gimę, lietuviai krauju ir jausmu jungiasi į vieną šeimą, kuri kartu dirba ir išlaiko tikėjimą tautos ateitimi. Svarbu, kad ta lietuvių grupė ar bendruomenė, išsisklaidžiusi po įvairius kraštus, mokėtų ir stengtųsi pritraukti atkritusiuosius, netekusius vilties, nuklydusius, atitolusius nuo savo tautos. Jo žodis buvo sklandus, aiškus, nuoširdus.

Minėjimas įvyko katedros parapijos salėje. Ji nedidelė ir ne labai patogi, bet ypatingai graži visų nuotaika nugalėjo šias kliūtis. Programos vedėjas Antanas Gaulia pakvietė L.K. Bendruomenės chorą ir visus esančius sugiedoti Brazilijos himną, po kurio sukvietė šešis asmenis prie garhės stalo: min. profes. Franquini Neto; buvusį Lions International ir dabartinį Vasco da Gama sporto klubo pirmininką José M. Fraga; kleboną prel. P. Ragažinską; ilgametį

kolonijos gyventoją rašytoją Petrą Babicką, pernai sulaukusį 70 metų amžiaus; vienintelį Rio de Janeiro likusį savanorį ir vieną veikliausių lietuvių Igną Dubauską; ir inž. Kazimierą Audenį, kurio žmona a.a. Raquel rašė gražius eilėraščius apie Lietuvą.

Kristina Gaulytė, 17 m., paskaitė Raquel Audėnienės trumpą ir jautrų eilėraščių meninės programos pradžioje. Kūrėjui savanoriui Ign. Dubauskui kolonijos vardu buvo prisegta lietuviška Vytis.

Sanpauliečių choro moterys, kurių buvo atvykę 13, labai gražiai padainavo „Aguonėlės žydi“, „Nemunėli“ ir dar trečią

AR TIESA, JOG TEBESATE NUOŠIRDUS LIETUVIS, LIETUVĖ? AR TIESA, JOG TIKRAI LINKITE SAVO TAUTAI GERO TIEK TEVYNĖJE, TIEK ČIA, BRAZILIJOJE? PARODYKIT TAI BALSUODAMAS BRAZILIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS RINKIMUOSE!

dainą. Ypatingai atidžiai visų dainų klausėsi Rio de Janeiro lietuviai, kurie retai teturi progą išgirsti lietuviškų dainų. Kaip vėliau pastebėjo pagrindinis kalbėtojas min. Franquini Neto, daug kam akyse sužibėjo ašaros. Atidžiai klausėsi ir Rio augęs lietuvių jaunimas ir vaikai, kurių minėjime buvo virš 20.

Kun. Mečislovo Valiukevičiaus, Niteroi miesto šv. Sebastiano parapijos klebono, sveikinimas buvo perduotas raštu, o tada vyrų choras gražiai ir jautriai padainavo „Partizanų dainą“ ir „Pilki keleliai“, diriguojant V. Tatarūnui, kurio gera nuotaika davė choristams drąsos dainuoti kiek nepatogiose sąlygose.

K. Gaulytė ir J. Žaidytė paskaitė trumpas „Lituânia — Ouro setentrional“ knygos ištraukas, kuriose 1938 m. išleisto žurnalistinio veikalo autorius ministeris Franquini Neto mini didelius Lietuvos kultūrinius ir žmogiškumo lobius ir jo širdyje likusį gintaro krantų ilgesį. Šalia šių dviejų lietuvių prie vėliavų stovėjo dar José Jūreleivičiūtė ir Verutė Ramanauskaitė.

Jautrią valandėlę suteikė ir eilėraščių, deklamuotas jo autorės Uršulės Gaulienės, kuri visą savo laisvą laiką skiria kolonijos reikalams; nors jau sulaukė 84 metus amžiaus. Prisi-

mindama Kauną, ji mini jo vaizdus, Lietuvos kareivėlius, žygiuojančius su daina, bažnyčių varpus, gintarinę žemę. Eilėraščių pradžioje U. Gaulienė sako, „Aš esu paprasta kaimietė“, o jos žodžiai įgauna ypatingos reikšmės dėl jos sėmingų pastangų užauginti tris sūnus, kurie nuolat remia ir veda lietuvių veiklą antroje didu lietuvių kolonijoje Brazilijoje. Portugališkai jos eiles, išverstas E. Petraičio, paskaitė J. Žaidytė, mokytoja ir konservatorijos studentė.

Mišrusis svečių choras padainavo „Lygūs laukeliai“ su solistėmis M. Stasiulioniene ir S. Kamantauskaite. Iš visų dainų, ši buvo geriausiai atlikta. Sekė dainos „O Nemune“ ir „I Vilnių“ bei neilgą kantatą Dariui ir Girėnui pagerbti.

vos laisvę krikščioniškais tautos keliais, kurie niekad nežus Lietuvoje.“ „Dabar yra laikas išreikšti troškimus ir maldas, kad vergija baigtųsi, kad krikščioniškieji principai laimėtų, kad pasaulis būtų be baimės ir gyventų taikoje,“ baigė ministeris, Lietuvą pavadindamas nenugalimą ir nenuilstančia Tėvyne.

Jo buvęs studentas A. Gaulia žaismingai įteikė dovaną, lietuvišką krupniką, kurį autorius

savo knygoje minėjo. Ministeris dar pajuokavo, pasakydamas visą eilę lietuviškų žodžių, įskaitant ir žodžius, kurių jo žmona nesupranta: „Man patinka Lietuvos mergaitės.“

Nors Rio ir apylinkės miestų Niteroi, Duque de Caxias ir kitų vietovių lietuvių nedaug, jie suruošė jaukias vaišes, kurioms patarnavo jaunimas. Svečiai iš São Paulo, kurių buvo apie 70, neužilgo išvyko autobusais namo, palikdami savo tautiečiams gilų ir gražų įspūdį ir patys išveždami tokius pat gražius, gilus įspūdžius.

AS.

ĮSTOJO Į FAKULTETUS

Paskutiniu metu spauda vėl pranešė daugiau įstojusių į universitetus pavardžių. Jų tarpe yra Walter Genevičius—PUC ekonomija; Helena Bareišytė PUC ekonomija; Antanas Tamasevičius — pramonės inžinerija, São José dos Campos; João Butekeraitis, Marija Rimkevičiūtė ir Victor Rimkevičius inžineriją FEI; José Vaičelio-nis.

Cláudia Pratali - visuomeniniai mokslai PUC, Antônio Carlos Musteikis - administracija F AAP, Neide Navickis ir Nelson Tabelskis - administracija, Paes de Barros.

SERGA KUN' J' JANILIONIS

Buvęs ilgametis Rio de Janeiro lietuvių klebonas kun. Juozas Janilionis šio mėnesio pradžioje susirgo ir buvo gydomas ligoninėje, kur jam turėjo įleisti kraujo. Kolonijos moterys, vadovaujamos U. Gaulienės, eilę savaitių ir per Nepriklausomybės minėjimą rinko iš Rio lietuvių lėšas, apmokėti ligoninės 3000 kr. sąskaitą. Kun. J. Janilionis jau keletą metų gyvena Niteroi mieste, kun. M. Valiukevičiaus klebonijoje.

MŪSU LIETUVA Iš lažiesiems

RECORDAÇÕES DO ACAMPAMENTO

A turma brava que participou desta Stovykla „Lapé” em Mailasqui (São Paulo), registra aqui algumas impressões do acampamento e fatos lá ocorridos entre eles.

Perguntas:—

- 1- Acampamento „Lapé”, gostou do lugar?
- 2- Corrida
- 3- Se você tivesse de preparar outro acampamento como gostaria?

- 1- Lugar excelente.
- 2- Ótima.
- 3- Maior numero de trabalhos manuais e palestras. Nos trabalhos, poderiam expressar um pouco mais de criatividade. Nas palestras esclarecer suas dúvidas.

Julio Tijūnėlis (conselheiro e comandante).

- 1- Gostei, porque o sitio é situado num lugar muito calmo, maravilhoso e o ar é muito puro.
- 2- A comida não era melhor que a da mamãe, mas nem por isso deixava de ser boa.
- 3- Gostaria que fôsse num lugar como o de São Roque, porém com mais

jogos, brincadeiras, natação e bastante novidades para comprar (doces, danone, frutas, etc.)

Ha. e que a ginástica não fôsse tão rigorosa e mais natação. (1,2;1,2) ginástica.

Rosana Juciukonis

- 1- Sim, O yes, pacas, pô que legal, mora, lá tem muita paz.
- 2- Ótima. Desta vėz não me deu dor de barriga, porque havia uma cozinheira e não eu.
- 3- Faria semelhante e procuraria consultar a meteorologia.

TRULHU ou Antanas Aleknavičius

- 1- Sim, é muito agradável.
- 2- Muito gostosa, nutritiva e bem cozida.
- 3- Eu acho que tudo foi muito bom, fora o mingau e o apito do Julio.

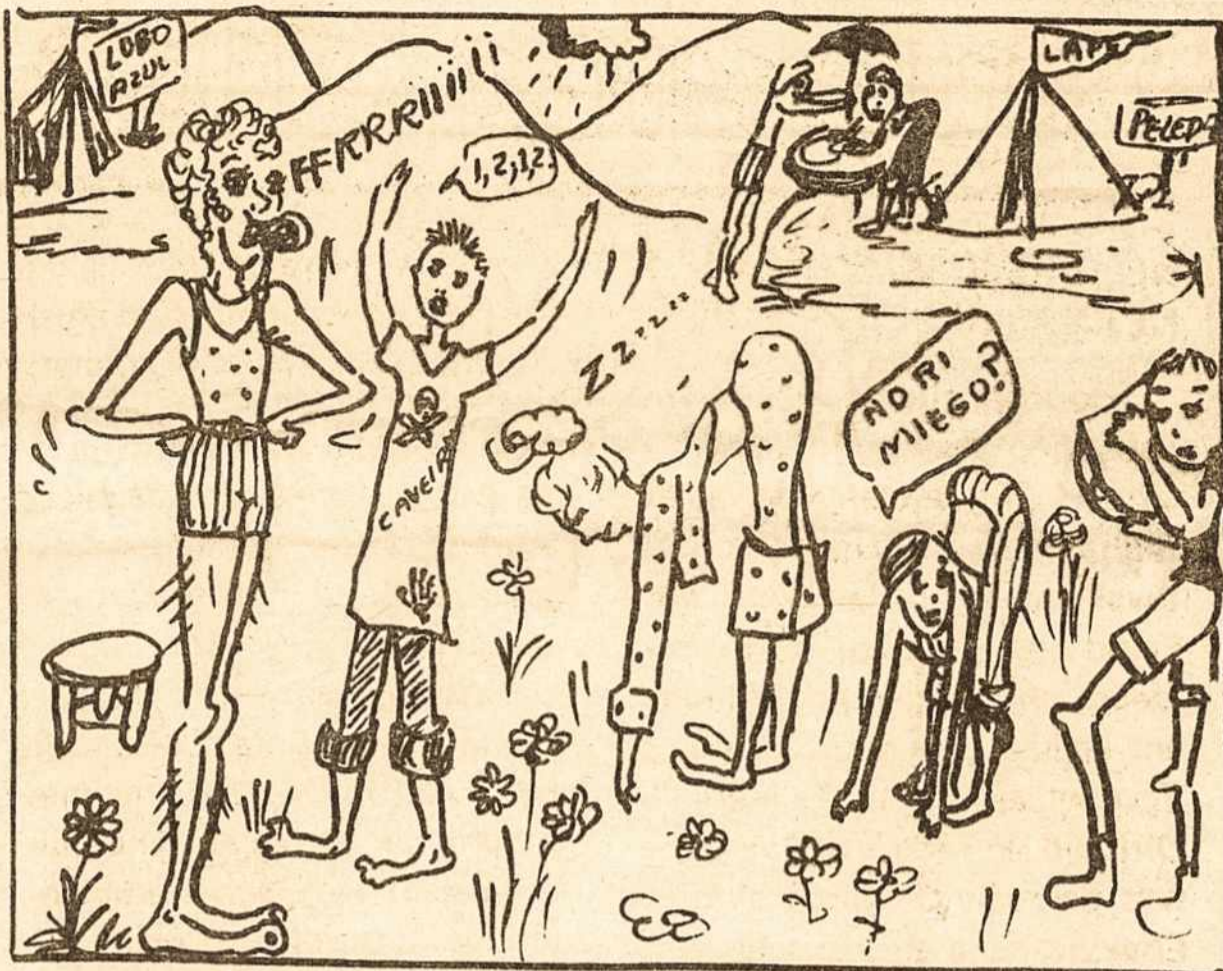
Beatriz Bacevicius

- 1- O lugar é simplesmente magnífico.
- 2- Ótima
- 3- Que houvesse mais palestras e que o comandante fôsse menos bagunceiro.

Eugenia Bacevicius (Conselheira)

- 1- Gostei muito.
- 2- Gostei muito, principalmente da canja.
- 3- Eu faria mais excursões nas montanhas.

Eduardo Greicius

- 1- Gostei, sim e voltei cheia de impressões boas.
- 2- A comida era boa.
- 3- Mais natação, mais brincadeiras, mais daquelas aulas de respiração artificial, mais jogos, etc.

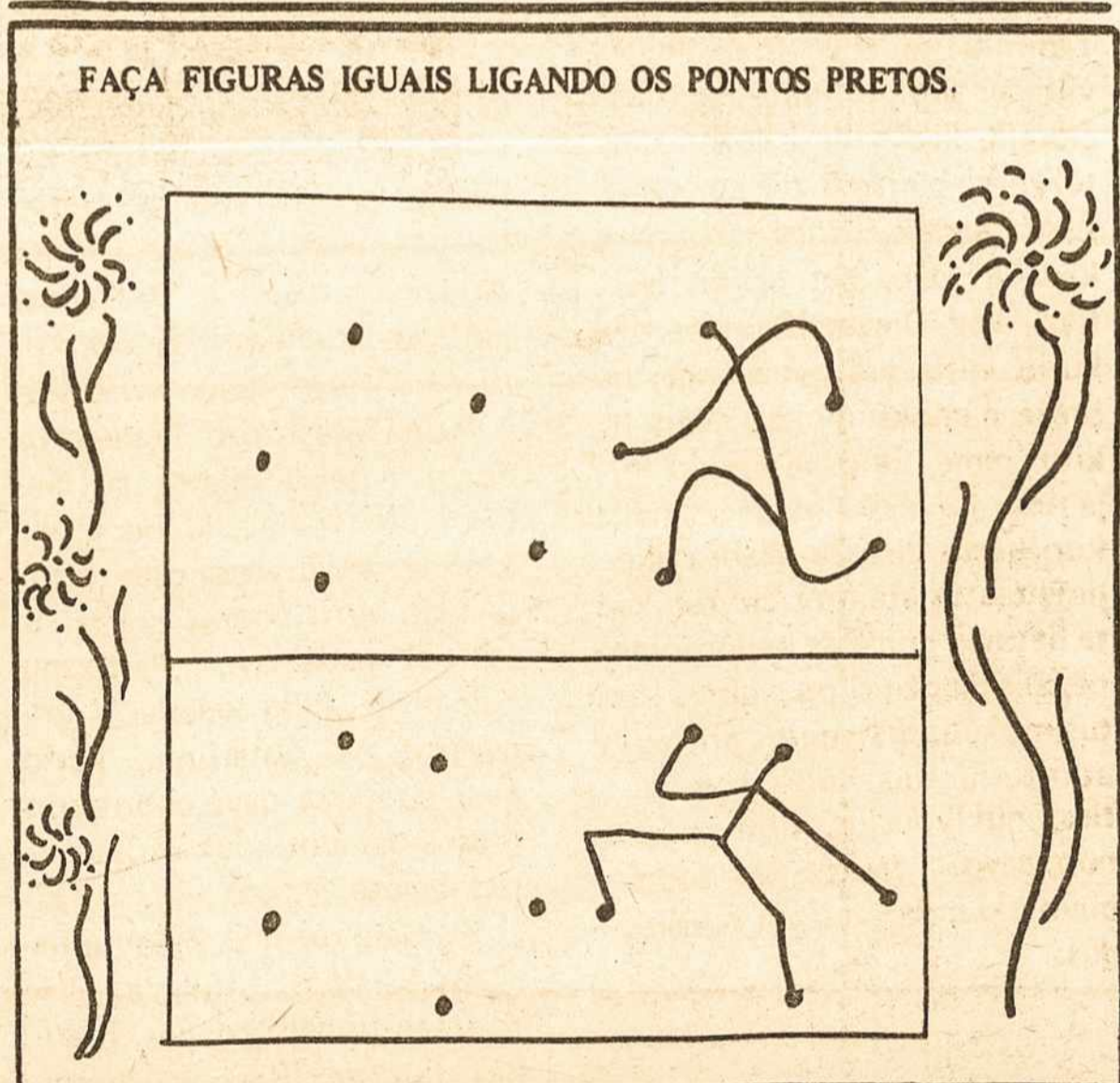
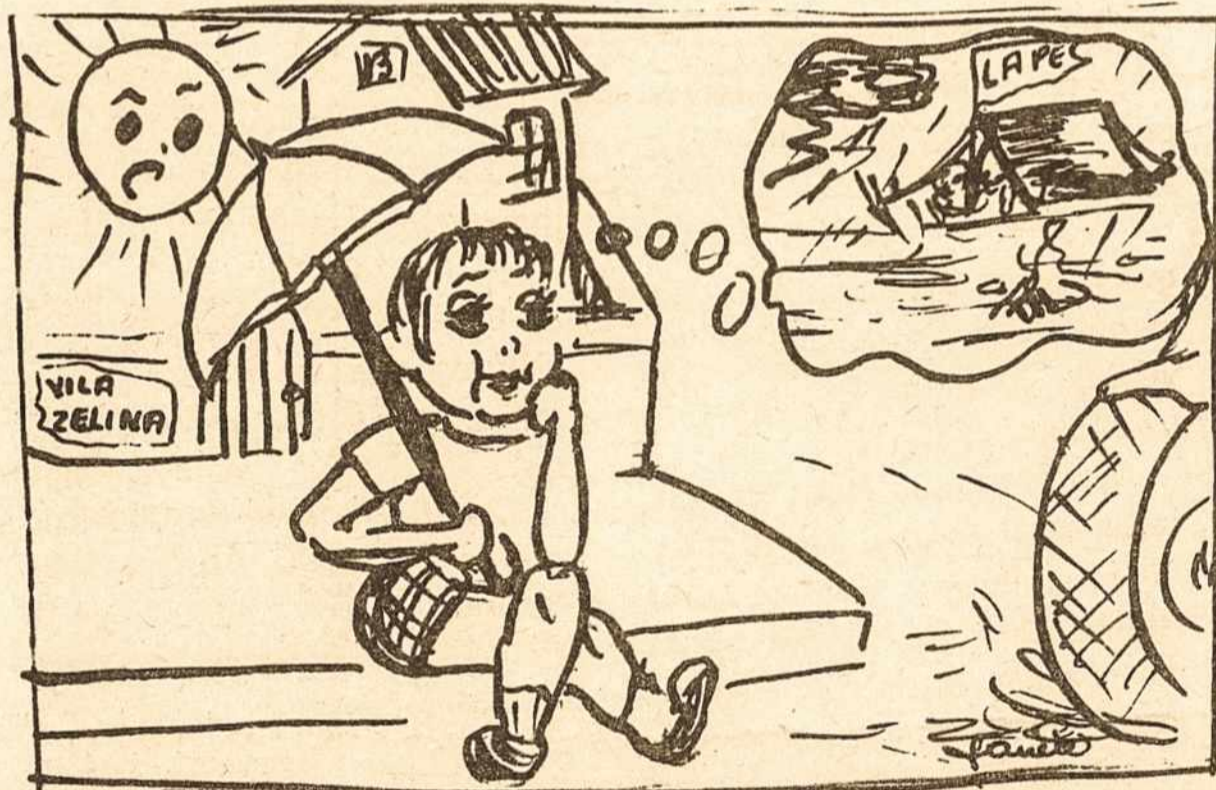
Fátima Juciukonis

- 1- Ótima localização, não posso fazer alguma queixa a respeito.
- 2- Ótima (com excessão de um certo

mingau de aveia) não podia ser melhor.

- 3- Como foi o primeiro acampamento que participei, achei-o ótimo. Talvez seria melhor com mais atividades culturais como o xadrez, dama, canto e maior desenvolvimento em comunicação dos participantes (estavam muito tímidos).

Amaury Montanheiro

IRUTĖ ir KEŠTUTIS

D. BASTYS

Literatūra * Dailė * Mokslas

Vilniuje glūdi Lietuvos praeitis

KAZYS VEIKUTIS

(Tėviškės Ziburiai)

Vilnius reiškia ne vien miestą — Lietuvos sostinę. Jame glūdi visa istorinės Lietuvos valstybės praeities didybė, karžygiškos laisvės kovos ir amžių eigoje kurtos tautos kultūrinės bei meno vertybės.

Vilniaus, kaip miesto ir net kaip sostinės, gilios senovės rašytinių duomenų neturime. Pirmas rašytinis šaltinis, kuriame minimas Vilnius, yra Gedimino laiškas. 1323 m. Gediminas rašė laiškus iš Vilniaus, jau kaip iš Lietuvos sostinės, popiežiui, dominikonų ir pranciškonų ordinams Saksonijoje, Hanzos sąjungos miestams — Liubekui, Kolnui, Bremeniui, Magdeburgui, Rostokui, Zundui, Greifsvaldui, Stetinui ir Gotlando salos pirkliams; sudarinėjo sutartis su Rygos arkivyskupu ir Līvonijos ordinu. Dėlto Gediminas visuotinai pripažintas Lietuvos sostinės Vilniaus įkūrėju.

Legendos ir tikrovė

Vilnius dar ir šiandien tebevadinamas legendiniu miestu. Lietuvos Metraštyje yra žinia apie Vilnių be datos, kuri bandoma priskirti XII — XIII šimtmečiui. Ji mini kunigaikštį Šventaragį. Šventaragis liepęs savo sūnui Gerimundui po mirties jį sudeginti ir palaidoti Neris ir Vilnios santakoje. Sūnus tėvo paliepimą įvykdęs. Po to toji vieta buvo vadinama Šventaragio slėniu. Joje buvę deginami — laidojami ir kiti Lietuvos

ILIUSTRACIJA

M. ŽYMANTIENĖ

M. BIRŽISKAITĖ

ŽYMANTIENĖ

ILIUSTRACIJA

kunigaikščiai bei šiaip kilmingieji. Tuo būdu Šventaragio slėnis tapo šventa vieta, tarsi pagoniškos Lietuvos priešistoriniu miestu. Be to, čia buvusi pastatyta Perkūno šventykla ir vaidiloms kriviams namai su bokštu, iš kurios jie skelbdavę žmonėms dievų valią. Įvedus krikščionybę, šventykla buvusi nugriauta ir jos vietoje pastatyta katedra. Tačiau paskutiniųjų dešimtmečių archeologiniai radiniai Vilniuje savo senumu pralenkia legendas ir apie Šventaragį, ir apie Gedimino sapną.

Saugi vieta

Ištirpus ledynams ir atsirus miškams bei kitai augmenijai, Vilniaus vietovėje atsirado stambūs gyvuliai. Iš rastų mamuto ir gauruotų raganosių kaulų nustatyta, kad jų čia būta jau prieš 12—14 tūkstančių metų. Pagal rastuosius titnaginius ir kaulinius įrankius, akmeninius glūdintus darbo ir kovos kirvius bei keramikos fragmentus istorikai nustatė, kad jau 2000 metų prieš Kristų Vilniaus srityje formavosi baltų kultūra, kuri žalvario bei geležies amžiuje gavo visiškai savitus aistiškus bruožus, skirtingus nuo kaimynų suomių ir rytų slavų. Vilniaus lietuviškumas yra nustatytas pagal jo vardą. Vietovardis "Vilnius" pramintas pagal Neris intaką upę Vilnią. O "vilnia" yra sena forma žodžio "vilnis". t. y. banga, srava. Vil-

(tąsa 8 psl.)

"PASIGĖRĖTINI" DALYKAI ATSI-TINKA SOVIETŲ RUSIJOJE

— Smerk, reikalauk didžiausios bausmės tam latruvi, išdavikui, aršiausiajam mūsų tautos priešui!

— Kas jis toks? Ką tokio nedoro padarė?

— Nebūk kvailas, nesiteirauk, ką nedoro padarė. Smerk ir gana! Juk aukščiausi partijos vadai taip liepia!

Bet pasakyk nors ką smerkti?

— Nagi Solženicyną.

— Visgi norėčiau žinoti, kaip tą smerkimą parašyti. Kokiais žodžiais smerkti, jei būtų galima žinoti.

— Tiek pasakysiu. Jis parašė ir užsieniuose išleido knygą, neva apie mūsų kalėjimus ir priverčiamojo darbo stovyklas, kurių, kaip visi žinom, Rusijoje nėra. Taigi jis apžmeizė, primelavo nužemino komunizmo vardą visame pasaulyje. Ar tau to negana žinoti? Šaukit darbininkų, valdininkų, rašytojų susirinkimus ir reikalaukite jam didžiausios bausmės. Tegu jį garbinantis pasaulis patiria, koks jis negarbingas yra niekšas!

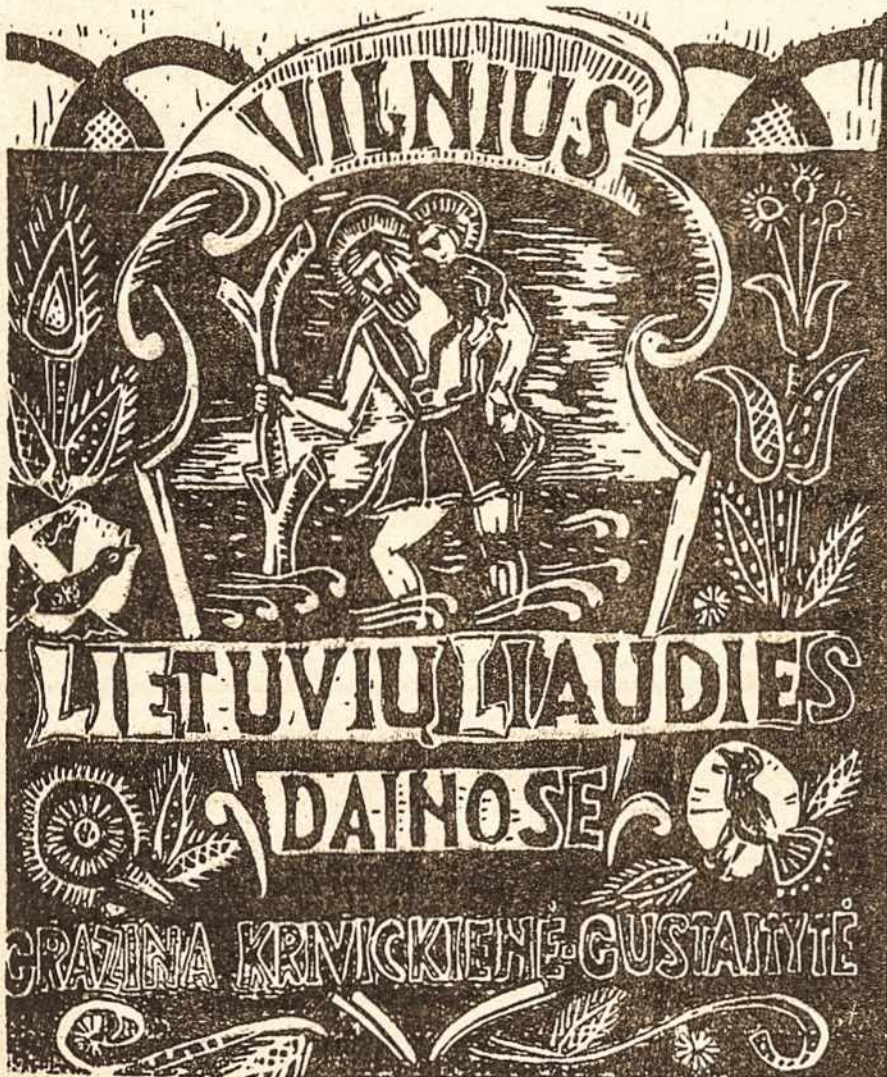
Tikrai nežinau, ar kas davė tokias instrukcijas Rusijos rašytojams ir darbininkams, ir to įrodyt negalėčiau. Bet kaip suprasti tokį dalyką? Rusijoje audrą sukėlusį knygą neatpausta. Už jokių pinigų jos ten gaut negalima. Kas ją skaitė, tai tik vyriausios komunistų galvos ir slaptoji policija, kuri, penkias paras kankinusi Solženicyno sekretore, išgavo vieną rankraščio kopiją. Taigi tik saujelė komunistų vadų žino, kas joje parašyta, o autorių smerkti šoko visa sovietijos „darbininkija“, rašytojai, valdininkija ir tt. ir tt. Ar tai nerodo, kad kas nors turėjo duoti panašų įsakymą, kaip šio straipsnio pradžioje parašyta? Šitokie dalykai neatsitinka laisvajame pasaulyje. Jei kas kritikuoja ir net smerkia kokį veikala, tas yra jį gerai perskaitęs, gal net keletą kartų.

KĄ SAKO APIE TĄ KNYGĄ JOS RANKRAŠTĮ PERSKAITĖS KOMUNISTAS, MOKSLININKAS ISTORIKAS ROY MEDVEDIEV?

MASKVA

Medvediev rašo: „Šituo rašiniu stengiausi ko paprasčiau ir trumpai pristatyti pirmąsias (preliminarias) mintis apie naująją Solženicyno knygą (Gulago salynas. Red.) ir ne tik tai todėl, kad ji yra pirmoji iš dar išleisimų trijų ar keturių tomų. Solženicyno knyga yra pilna baisių faktų, ku-

(tąsa 9 psl.)

OPTIMISTIŠKAS ALFONSO D. PETRAIČIO ŽODIS VASARIO 16-OS MINĖJIME I

Brazilijos Lietuvių Bendruomenė greit turės rinkimus. Kandidatais į Tarybą gali būti asmenys ne jaunesni kaip 21 metų. Ar žinot, koks jaunimo nuošimtis šitoje organizacijoje? Atrodytų, kad mūsų vaikai tokiais daiktais nesidomi, bet yra faktas, Bendruomenėje yra 35 proc. jaunimo.

Suprantama, mes pageidautume, kad viskas vyktų 200 proc. ar 300 proc. sėkmingumu, bet kur tai pasaulyje yra? Kokia kita kolonija, mūsų didumo, išlaiko 10-ies psl. smulkių šriftu privarytą savaitraštį?

O mūsų kaimynuose? Gale metų lankiausi Urugvajuje ir Argentinoje. Nežiūrint visų nutautėjimo problemų su beveik visais jaunaisiais susikalbėjau lietuviškai. Mačiau puikų Urugvajiečių šokių ansamblių; mačiau kaip jie vakarais savo laiką aukoja repeticijoms. Jaunimo Kongreso reikalais pasitarime Argentinoje gal koks 25 proc. nemokėjo pakankamai lietuviškai, bet 75 proc. visiškai tiksliai galėjo išreikšti savo mintis. Ir jiems netrūko progų nutausti. Dauguma jų jau universiteto lygio profesionalai, o privačiame gyvenime jie veikia lietuviškose organizacijose. Neturiu po ranka statistikų, bet faktas, kad nėra lietuviškos organizacijos, kur nebūtų valdyboje daugumos vidurinio amžiaus ir jaunesniųjų. Net spaustuvėje, kur linotipu renkamas lietuviškas laikraštis, sėdėjo jaunas lietuviukas.. Šv. Cecilijos Choras buvo praradęs savo vadovą. Šiandien choras toliau veikia, nesustojo, ko būtų buvę galima tikėtis. Jam vadovauja jaunas muzikos mėgėjas, kuris galėtų būti mano sūnus. Metų galo šventėje visur girdėjau kalbant lietuviškai. Jie kalbėjo, nes taip buvo įprate o ne man pataikavo. Priminsiu, kad jų nuotaikos užimtos tėvynės reikalais, né kiek ne mažiau patrijotiškos, negu mūsų svarbesnių veikėjų.

Neminėsiu kitų kraštų, bet lietuviški reikalai ten dar geresni.

Amerikiečių nuomonė apie Pietų Amerikos lietuvius, né kiek tesiskiria nuo jų nuomonės apie Pietų Ameriką. Dabar, po tiek tremties metų, reikalai ima keistis. Per paskutinius du svarbesnius suvažiavimus, Pietų Amerikos lietuviai, tiksliau pasakius mūsų jaunoji karta, jau spėjo tuos netinkamus ir klaidingus įspūdžius pataisyti.

Po šokių šventės, kurioj dalyvavo ir Pietų Amerikos lietuvių jaunimo grupės, pasirodė né kiek nemažesnio lygio, kaip ir kiti. Sekantis Jaunimo Kongresas numatytas čia, São Pauloje. Gal tai bus ugnies bandymas mūsų jaunajai kartai, bet ji rast išeitį ir gėdos mums nei sau nepadarys.

Praeitais metais kitas svarbus suvažiavimas: Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimas. Pirmą kartą Brazilija pajėgė pasiųsti pilną delegaciją. Iš šešių atstovų 4 turėjome jaunosios kartos žmonės. Palaikomi nauji ryšiai ir naudingi ateičiai kontaktai tarp mūsų atstovų ir kitų pasaulio kraštų atstovų. Šitoje dirvoje priauglis itin svarbus ir reikšmingas.

Jaunajai studentijai turime šalpos fondą. Iki šiol gal dar mažai kas juo naudojosi, nes tai gana naujas reikalas, tik nuo praeitų metų pradėtas.

Kaip matome, mūsų bendra veikla iš tiesų nėra sumažėjusi, nežiūrint visų liūdny pramatymų. Gal netiek triukšminga, gal per daug nesigarsiname, bet veikla yra ir daugiau atvejų net padidėjusi.

O kaip su Tėviške? Po tiek metų okupacijos nebeturėtų būti jokių vilčių ko nors laukti ar kokių prošvaisčių tikėtis. Atrodo, kad mūsų senojoje tėvynėje liko tik pelenai... Bet štai pasaulio spauda mirga staigiomis žiniomis: Tragiški įvykiai pasirodo Lietuvoje. Kai visi domisi JAV prezidento vizitu Rusijoje, Ne kokie politikieriai, ne senoji karta, bet dabartinėje Lietuvoje užaugęs jaunuolis viešai susidegina protesto ženklą. Ne jis vienas, nors ir per didžiausius sunkumus pasiekia pasauli ir kitos nemažiau tragiškos žinios. Iš pelenų kyla ženklai, laisvės troškimo ženklai, kova tebėra gyva, kai priešas tikėjosi jau viską laimėjęs.. Lietuvio viltys nebuvo veltui. Naujos jėgos visai netikėtai atgyja. Beveik nėra savaitės, kad nebūtų Lietuvos vardas minimas pasaulio spaudoje. Ne mes tą žinias duodame. Vakariečių žurnalistai jas gauna Maskvoje. Štai pereitą savaitę ten buvo slaptai įteikta „Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikų“ septintoji ir aštuntoji laidos. Mes jų čia dar negavome, o jau visa pasaulio spauda apie tai kalba. Atrodo, kad lietuvių tautos rezistencija turi pavydėtina gerą organizaciją. Okupantas yra priverstas net registruoti visas rašomas

mašinėles. Bet ir tai nieko nepadedą. Tų kronikų pirmieji puslapiai pasirodo atspausdinti spaustuvių šriftu.

Neįmanoma visko trumpa apžvalgele išpasakoti.

Visi tie faktai rodo, kad kova toli gražu, nėra pralaimėta, nors ateitis gal ir nebus tokia, kokią ją galėjome vaizduotis prieš 20 ar daugiau metų. Bet žymės, laiko ženklai rodo, kad artėja nauji laikai ir kad viso pasaulio lietuviai, tiek okupacijoje, tiek kitur jau dirba bendrą darbą.

Kad ir šitas minėjimas: ji ruošia visos São Paulo lietuvių organizacijos. Visi sutarė, čia nebuvo mano, ar tavo.

1918 metų padėtis Lietuvoje buvo daug sunkesnė. Šiandien viskas kitaip atrodo. Užtenka okupantui padaryt kokį perdidelį išsišokimą Lietuvoje ir tučtuojau viso pasaulio lietuviai per spaudą paleidžia gandą.

laiko ženklai rodo, kad artėja nauji laikai ir kad viso pasaulio lietuviai, tiek okupacijoje, tiek kitur jau dirba bendrą darbą.

Kad ir šitas minėjimas: ji ruošia visos São Paulo lietuvių organizacijos. Visi sutarė, čia nebuvo mano ar tavo. (organizacijų sąrašas kitame puslapyje. Red).

1918 metų padėtis Lietuvoje buvo daug sunkesnė. Šiandien viskas kitaip atrodo. Užtenka okupantui padaryt kokį perdidelį išsišokimą Lietuvoje ir tučtuojau viso pasaulio lietuviai per spaudą paleidžia gandą. Naujos susisiekimo priemonės, kaip spauda, radijas, laiški, tar nauja nevien okupantui. Lietuviai jas moka gerai pavartoti savo labui.

Ko šiandien laukia iš mūsų tauta? Planingo darbo. Nemėtyti bereikalingai jėgų, veikti planingai. Yra darbo visokiam skoniui, talentams, pasirinkimas platus. Kas rašo — spaudoje dirbti; kas jaunas ir gražiai šoka—per meną skleisti mūsų kultūrinės vertybes; mokslo žmonės, veikėjai, dvasiškiai—visi gali prisidėti prie darbo. Tik svarbu, kad visur ir visuomet pirmoje vietoje turime būti lietuviais. Kovos lauke visa kita lieka antraeilis reikalas. Laiko žymės rodo šviesius pragiedrulus, kartais netikėtus, staigius, ypač prieš nepamatytus.

Laikas taip pat dirba mūsų naudai, ne vien prieš.

Nė viena imperija nebuvo amžina, tai istorija rodo. Nebus amžinos né mūsų Tėvynės vargo dienos.

SOVIETŲ RUSIJOJE (iš 7 psl.)

rių kaikurie yra beveik neįtikimi. Jie konkrečiai iškelia tragišką ir nepaprastą šimtų žmonių likimą paskutiniųjų dešimtmečių būvyje.

Šita knyga yra kupina giliu, tikru apsvaistymu ir pastabų, kurių kaikurios yra ne tik nuoširdžiai tikros, bet ir išdygusios iš dešimčių milijonų žmonių baisių kančių. Mūsų tauta pirmiau niekada nebuvo priversta iškentėti tokias kančias, visoje savo šimtmečių istorijoje.

Niekuomet, né vienas nebeišėjo iš Gulago stovyklų ir kalėjimų toks pat, koks juos pateko. Ir tai ne tik savo amžiumi, ir sveikata, bet ypač savo pažiūromis į žmones ir gyvenimą. Man atrodo, jog retas tą knygą perskaitęs žmogus bebus toks pat užvertęs paskutinį jos puslapį, koks buvo atversdamas pirmąjį. Tuo požiūriu manau, jog nei rusų, nei pasaulio literatūroje (raštyje) niekas negali susilyginti su Solženicyno knyga.

PAGRINDINIAI SVARBIAUSIEJI F A K T A I

Sausio 14-os dienos „Pravdoje“ kažkoks I Solovjevas rašė, jog Solženicyno aprašomieji faktai esą netikri, nesveikos vaizduotės padarai, begėdiški autoriaus iškraipymai.

Tai netiesa.

Negaliu sutikti su kaikuriais Solženicyno vertinimais ir išvadomis. Bet turiu tvirtai pasakyti, jog visi jo knygoje aprašomieji faktai kaip ir kalinių gyvenimo smulkmenos, blogas su jais elgesys nuo pat jų ikalinimo iki mirties, ar labai retais atvejais iki išleidimo laisvės, yra visiškai absoliučiai tikri.

Neįmanoma išvengti netikslumu tokiame didžiuliame literatūru tyrinėjimu veikale, kad ta knyga ir kuri rėmėsi ne tik paties autoriaus išpūdziais, bet ir daugiau kaip dviejų šimtų buvusių kalinių liudijimais. Tai juo labiau, kad Solženicynas turėjo rašyt savo knygą kuo slapčiausiai, ne galėdamas su nieku aptarti savo veikalo, prieš atiduodamas jį spaustuvei net né su savo artimiausiais draugais.

Tačiau šitokioje taip aiškiai ir tiksliai parašytoje knygoje tie netikslumėliai yra begaliniai mažyčiai ir nereikšmingi.

Po ugnies, po karo, iš pelenų keliąsi Jaunoji Lietuva. Gal mes nebūsime visi, jos liudininkai, kaip jau daugelis atsisveikino su pasauliu, bet laiko žymės byloja, kad šviesios dienos jau artėja.

Alfonsas D. Petraitis
Br.L.B. Tarybos Pirmininkas

São Paulo, 10-2-1974
Vasario 16 minėjimas.

VILNIUS (iš 7 psl.)

maus įkūrimą nulėmė patogi vietos geografinė padėtis: Neris ir Vilnios santakoje esančias natūralus piliakalnis, dabar Gedimino kalną vadinamas, prašyte prašosi, kad jo viršūnėje ir papėdėje būtų įkurtos pilys. Todėl yra daroma prielaida, kad ir karaliaus Mindaugo laikais Vilnius jau buvo laikomas Lietuvos sostine. Tik saugumo sumetimais jo vardas nebuvo skelbiamas.

Valdovų miestas

Bet jau nuo Gedimino laikų turime rašytinius duomenis, kad Vilnius buvo Lietuvos valstybingumo židinys. Čia Kęstutis nuvertė Jaunutį ir drauge su Algirdu išplėtė Lietuvos sienas toli į pietus ir rytus. 1387 m. Jogaila suteikė miestui magdeburgines teises, nors nuo Gedimino laikų vilniečiai naudojosi savi-

sirodė. Saksas Augustas II tik 1705 m. viešėjo Vilniuje, nes turėjo susitikti su Petru Didžiuoju. Paskutinis Lenkijos-Lietuvos valdovas Stanislovas Poniatovskis tik 1784 m. viešėjo Vilniuje.

Krašto centras

Pačiam Vilniui nereikėjo vainikuotų karalių — jis turėjo savus nevainikuotus karališkom karūnom lietuvius valdovus. Pirmieji senatoriai buvo Vilniaus vaivados, kastelionai ir vyskupai. Dažnas Vilniaus didikas ėjo didžiojo maršalkos, etmono ir kanclerio pareigas. Vilnius buvo Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės administracinis, diplomatinis, bažnytinis, karinis ir teisminis centras. Lietuvių, gudų, totorių, rusinų ir ukrainiečių kilmės didikai Vilniuje pajuto Lietuvos galingumą ir tapo jos valstybininkais bei savarankiškumo gynėjais. Akivaizdžiai Vilniaus didybę rodė kunigaikščių rūmai, katedra, Šv. Onos baž-

kas. Vilniuje prasidėjo Kosciuskos, o vėliau lenkmečių sukilimai. 1905 m. gruodžio 4—6 dienomis Vilniuje įvyko Didysis lietuvių seimas, reikalavęs savarankiškumo lietuvių tautai. Lietuvos Taryba kaip tik Vilniuje pasirašė Lietuvos nepriklausomybės atstatymo aktą, pabrėždama, kad Vilnius yra Lietuvos sostinė. Jau 1857 m. Vilniuje K. Akelaitis kėlė lietuvių kalbos laikraščio reikalingumą. Spaudą atgavus 1904 m., Vilnius tapo pagrindiniu lietuviškų laikraščių centru, nukonkuruodamas net Tilžę. 1904 m. Vilniuje pasirodė pirmasis lietuvių dienraštis "Vilniaus Žinios".

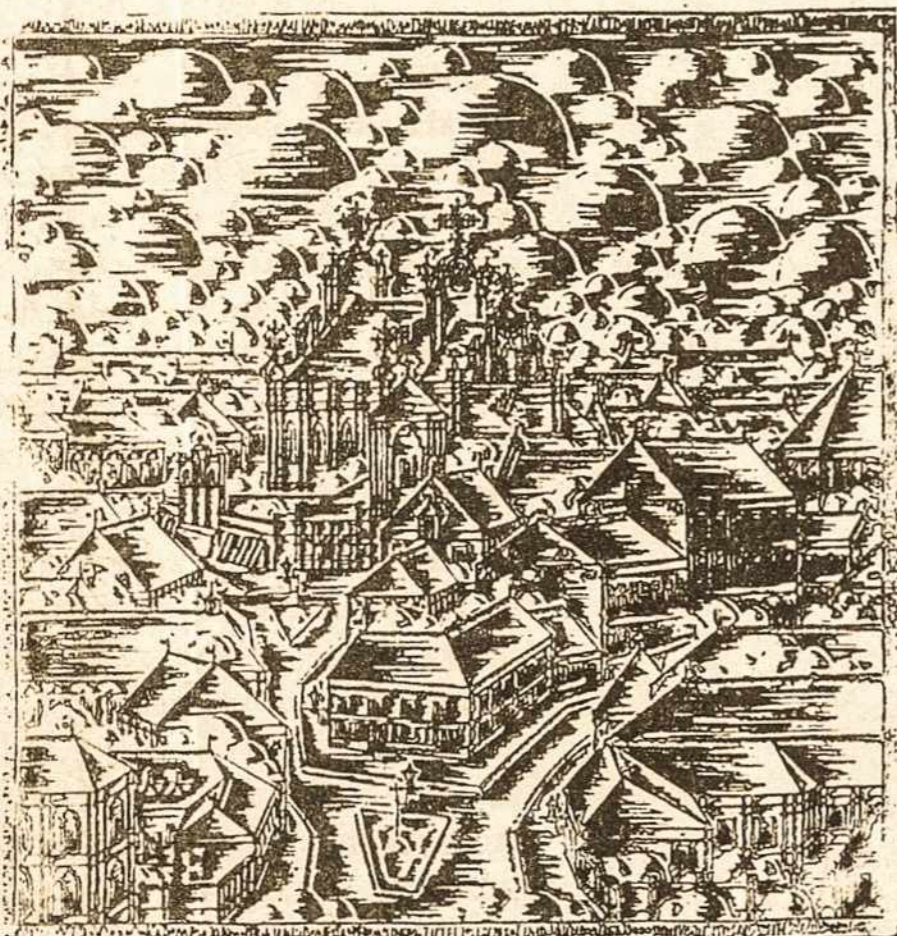
Dabartinė plėtra

Nei lenkų okupacija, nei nacių teroras, nei dabartinė sovietų okupacija negalėjo ir negali nuslopinti Vilniaus gyvastingumo, nors Vilnius tikrai pergyveno daug sukrėtimų ir pasikeitimų.

mu. Pokario metais prasidėjo nauja statyba: įvairiose miesto vietose iškilo dešimtys pramonės įmonių. Neužteko erdvės senose ribose — miestas išsiplėtė į augštuosius Panerius ir dabar slenka į šiaurę bei rytus. Kur anksčiau buvo Vilniaus apylinkės priemiesčiai ir kaimeliai, išaugo miesto gyvenamųjų namų kvartalai. Mat, senasis centras jau negali patenkinti miesto, kuriame gyvena daugiau kaip 400.000 gyventojų ir vis dar gausėja. Teigiamas raiškinys yra masinis lietuvių kėlimasis Vilniun. 1971 m., t. y., po 300 metų, lietuviai vėl sudarė miestiečių daugumą. Pranašavimui, kad Vilnius gali nugrimzti rusų jūroje, nėra pagrindo, kai žinome Vilniaus istoriją. Vilnius visomet priėmė, sušvelnino ir pagaliau padarė savuoju ir gudą, ir žydą, ir išdidųjį lenką. Visi nuolatiniai gyventojai pasidavė šventaragio amžinosios gabijos

R. GIBAVIČIUS

VILNIUS

nyčią, Šv. Petro ir Povilo bažnyčia, vyskupo ir kapitulos rūmai Vėliau — arsenalas, rotušė, tribunolas ir kitų įstaigų pastatai. Vilnių puošė parkai, bibliotekos ir galerijos. Čia savo rūmus statė Lietuvos magnatai Radvilai, Katkevičiai, Tiškevičiai, Sapiegos, Pacai, Masalskiai, Bžostovskiai, Slučkos ir Kiškos.

Vilniuje buvo įsteigta pirmoji Lietuvos parako įmonė, patrankų liejykla, stiklo gamykla ir popieriaus dirbtuvė. Apie 1580 m. atsirado kursyvinės ir lotynų raidės, o 1588 m. buvo išspausdintas Lietuvos Statutas.

Vilnius taip pat patyrė daug nelaimių — gamtos ir žmogaus rykščių. Gaisrai miestą sulygino su žeme daugelį sykių. Vilnių puolė ir plėšė kryžiuočiai, rusai, švedai ir prancūzai, o naujaisiais laikais — vokiečiai ir lenkai.

Religija ir švietimas

Vilnius yra Lietuvos religinis centras. Nuo senų senovės Šven-

valdos teisėmis. 1399 m. Vytautas iš gaisro griuvėsių atstatė dingo sostinę, padarydamas Vilnių pirmąjį Rytų Europos miestą. Nežiūrint lenkų karališkojo vainiko ir Krokuvos vilionių, Jogailaičius traukė, lyg magnetas, jų protėvių miestas. Kazimieras apmūrijo miestą. Jo sūnus, irgi Kazimieras, tapo šventuoju, šelpdamas vilniečius. Aleksandras visą laiką gyveno Vilniuje, nors ir buvo tapęs Lenkijos karaliumi. Senelis Zigmantas II statydino puikius rūmus, sales ir tvirtoves. Jo sūnus Zigmantas Augustas taip pat rodė daug rūpėsčio ir meilės šiam miestui. Daugiausia ir gyveno Vilniuje, kur pamilo Barborą Radvilaite. Šio pastarojo Jogailaičio pastangomis Vilnius tapo renesanso laikotarpio pažiba, lyg ir itališka metropolija.

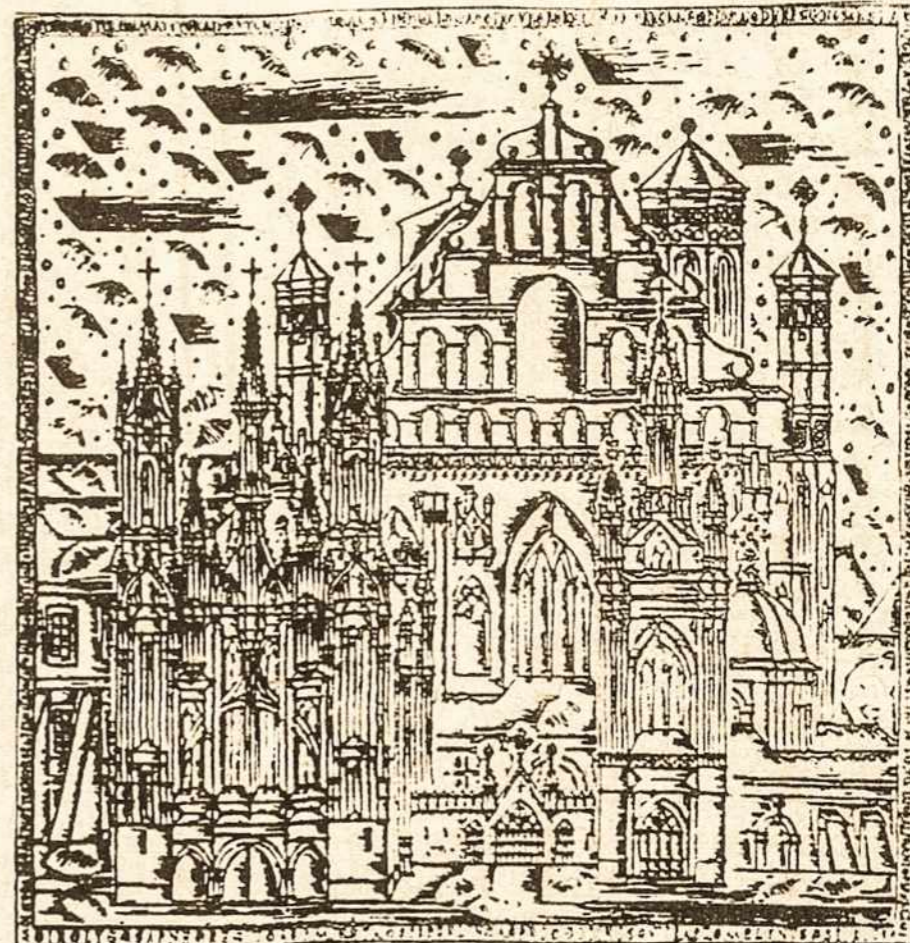
Po Liublino unijos Zigmantas Augustas daugiau nebesirodė Vilniuje. Steponas Batoras buvo paskutinis valdovas, kuris Vilniuje iškilmingai priėmė Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio titulą. Trys Vazos dinastai tik retkarčiais čia lankėsi. Kiti net ne-

taragio slėnyje buvo kūrenama amžinoji ugnis. 1388 m. buvo įkurta Vilniaus Romos katalikų vyskupija, kuri apėmė net 8 vaivadijas, sudarydama milžinišką bažnytinį administracinį plotą. Vilnių puošė monumentaliais vienuolynais ir šventyklomis pranciškonai, domininkonai, bernardinai, jėzuitai, pijorai ir kiti ordinaai. Čia meldėsi ir pravoslavai, ir unitai, čia spindėjo totorių bei mahometonų mečetės, čia žydai sukūrė savo "antrašį Jeruzalę".

Vilnius taip pat yra Lietuvos švietimo ir mokslo centras. 1579 m. karaliaus Stepono Batoro ir popiežiaus Gregoriaus XIII aktais jėzuitai įsteigė Vilniaus akademijai buvo suteiktos visos universiteto teisės ir privilegijos. Tai buvo pirmoji ir kurį laiką vienintelė augštoji mokykla ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Rytų Europoje. Vilniaus universitetas davė pasauliui Kondratavičių, Mickevičių, Kraševskį ir daug kitų garsių vyrų.

Reikšmingieji aktai

Vilnius yra lietuvių tautinių aspiracijų formavimosi liudinin-

R. GIBAVIČIUS

VILNIUS

RUDENELIS

Rieda, rieda ašarėlės,
Rudenėlis verkia.
Skina žiedus vasarėlės,
Vandenėlin merkia.

Miške grybai samanose
Kepurėles kelia,
Rudenėlis po lapelį
Skina, žemėn beria.

Štai berželis šalia kelio
Mums tėvynę mena,
O žilvičiai prie upelio
Vandenėlį semia.

Vorai tinklus ore driekia
Ant tuščių stiebelių,
Ir bitelės jau neturi
Kvepiančių žiedelių.

Rytą šalna nubučiuos
Medį, gėles ir pievelę,
Šiūs paukštelį ji svečiuos
Į šiltą šalėlę.

Alb. Kašubienė

mistikai.

Visus lietuviną

Vilniaus lietuviškumo liudijimas glūdi miesto mene. Jis užima pirmą vietą Rytų Vidurio Europoje savo paminklų gausumu, originalumu ir žavingumu. Menas, kaip autochtonų dvasios išraiška ir atspindys, veikia visus, kurie ilgesnį laiką pabūna Vilniuje. Vilniaus menas savo esmine dalimi yra religinis. Jo paminklai — religinio meno šventovės. Jo pradai yra pirmųjų lietuvių gamtinė tikyba. Vilniaus miestas ir jo menas yra tarytum gamtos vaisius. Jo architektūrinio meno suliejimas su gamta liudija giliai lietuvišką Vilniaus charakterį. Apisigvenęs Vilniuje, krašto gyventojas nustoja buvęs dzūku, sudrviu, žemaičiu ar zanavyku — jis tampa lietuviu. Gudas, lenkas ir žydas nejučiomis lietuveja.

Todėl ir darytina išvada: kol Neris tekės pro Vilniaus kalnelius, kol miestas gyvens sandaroje su savo aplinka, tol Vilnius iš esmės bus lietuviškas ir nepraras Lietuvos sostinės vardo.

MŪSŲ ŽINIOS

ŠV. KAZIMIERAI:

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS METINĖ GLOBĖJO ŠVENTĖ BUS PIRMA KOVO SEKMADIENI – 3 diena. Mišios parapijos salėje 16 val. Po mišių programėlė ir vaišės. Giedos per mišias ir programos dalį atliks L.K. Bendruomenės choras.

Malonėkit ko gausiau dalyvauti. Parapijos kunigai.

))))

LITUANISTINES MOKYKLOS

ZELINOJE pamokos prasidės 1 d. kovo, penktadienį, 20 valanda.

Čia pamokos bus du kartu per savaitę – trečiadieniais ir penktadieniais nuo 20 iki 21.15 valandos.

Mokytojai: kap. Juozas Čiuvinskas ir stud. Arnaldas Zizas.

ŠV. KAZIMIERO parapijoje pamokos prasidės šeštadienį kovo 9 d. 15 valanda. Bus pradžios ir aukštesnis kursas, pagal mokinių žinias.

Mokyklai vadovaus inž. Alfonsas D. Petratis ir T. Antanas Saulaitis, S. J. Užsiregistruoti galima ir telefonu: 273-03-38 ir atvedus mokinį mokyklon, kovo 9 d.

))))

„LAPĖS“ stovyklautojų mėnesinė iškyla bus kovo 2 ir 3 dienomis, Malasqui vietovėje.

Programoje: žaidimai, jaunimo mišios, „churrasco“.

Išvažiuos kovo 2 iš Zelinos Ramovės 10 valanda. Grįš kovo 3 vakarop. Registruotis Zelinos klebonijoje iki vasario 21 dienos.

Mokestis – 8 kruzeirai.

))))

SÃO VICENTE ROTARY CLUB PAGERBĖ 16 VASARIO

S. Vicente Rotary Klubas, kurio pagrindinis tikslas yra plėsti toleranciją, labdarą ir pagalbą savo nariams, ruošia mėnesinius pobūvius ir vaka-

rienes savo namams ir draugams.

To klubo programų direktorius Rigoberto Plothow (vedęs lietuvę Irenę Čypaitę), vasario 15-os narių pobūvyje pagrindine tema įjungė Lietuvos Nepriklausomybės paminėjimą. Ta tema pakalbėti portugališkai jis pakvietė p. Joną Antanaitį, o pas tėvus jėzuitus pasiskolino Lietuvos trispalvę vėliavą ir ją iškleidė visų kitų vėliavų dešinėje.

Kalbėtojas rotariečiams nušvietė dabartinę Lietuvos padėtį, prieš tai trumpai paaiškindamas apie lietuvių tautą, jos praeitį, geografinę vietą Europoje, išryškindamas kovą už laisvę ir nepriklausomybę, irikiuodamas tai į visos žmonijos pastangas kurti geresnį pasaulį žmogaus teisių pagrindu.

Kalba išklaudyta didelėj tyloj ir palydėta gausiais plojimais. Nariai, dėkodami, prašė ir ateityje palaikyti draugiškumo ryšius tarp Rotary ir lietuviškų organizacijų, kvietė atsilankyti su choru ir tautiniais šokiais. Ta pačia proga jis perduoda nuoširdžiausius sveikinimus visai lietuvių kolonijai.

CHORO ESKURSIJA Į RIO

Liet. Kat. Bendruomenės choras, gražiai atlikęs savo dalį São Paulo Nepriklausomybės šventėje vasario 10, sekantį savaitgalį pasiryžo nuvykti į Rio de Janeiro. Vėlyvą penktadienio naktį iš Zelinos išvyko du autobusai, pripildyti choristų ir jų šeimų ir draugų. Kartu vyko ir prel. P. Ragažinskas ir kun. St. Šileika. Išvykos reikalus tvarkė Jonas Bagdžius.

„Žavingąjį miestą“ pasiekė apie aštuntą ryto. Šeštadienį paskyrė ekskursijoms po jdo – mias vietas – Cukraus galva, Corcovado Kristaus statula, Baltus pajūrius, karnavalui jau pakuoštą gatves ir aikštes.

Ekskursija apsistojo Tėvų Pran-

ŠIO NUMERIO GARBĖS LEIDĖJAI ELENA IR ANTANAS KUČINSKAI

Ne tik ilgamečiai M. Lietuvos skaitytojai, bet ir jos išėm dalytojai savo apylinkėje, ir jau keletą kartų buvę jos garbės leidėjai. Nuoširdiems lietuviškos spaudos apaštalamis nuoširdžiausia padėka!

Administracija.

ciškonų užėjoje Ipanemoje, kur vietas užsakė T. Vladas Šatas, OFM šiuo metu atostogaujantis Brazilijos pietuose.

Šeštadienio vakarą visa eilė S. Pauliečių padėjo Albertui ir Marijai Magilams atšvęsti 28-as sutuoktinių metines, įteikdami tiek gėlių, kad šie nežinojo, kur jas dėti kelionėje.

Netrūko dainų viešbučio valgykloje, o ir kiti viešbučio gyventojai ir patarnautojai įsijungė į „Ilgiausių metų“ linkėjimus portugališkai. Nežinia, kiek laiko beturėjo ekskursantai pamiegoti, nes visi norėjo išnaudoti progą apžiūrėti miestą. Juos aplankė ir dėl Nepriklausomybės paminėjimo programos tarėsi Antanas Gaulia.

Sekmadienio rytą sanpauliečiai nuvyko į katedrą, kur choras giedojo ir paskui visi dalyvaavo minėjimo akte, katedros parapijos salėje. Kelionėje namo, nepaisydami nė nuovargio, choristai traukė dainą po dainos. Prie jų jungėsi ir geras tuzinas jaunimo, nuvykęs kartu su tėvais.

Rio oras buvo labai gražus. Todėl ir vėlyvo vakaro lietus S. Paulyje nebeistengė sumažinti grįžtančiųjų nuotaikos ir smagių prisiminimų. AS

KLAIDA

Paskutiniame numeryje a.a. Marijonos Uckienės mirties aprašyme įsibrovė nemaloni klaida. Parašyta, kad ji buvus 77 m. amžiaus. Buvo gi tik 73.

APYSKAITA

Įvairių draugijų ir sambūrių atstovai, susirinkę Jaunimo namuose ketvirtadienį, vasario 14, apsvarstė Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimą, buvusį vasario 10 dieną. Pasidžiaugė jo pasisekimu ir pranešimais apie šią sukaktį bei minėjimą brazilų laikraščiuose.

Nutarė ypatingai padėkoti už gražų minėjimo meninės programos išpildymą taut. šokių ansambliams Nemunui bei Žilvičio vidurinei grupei, ir LK Bendruomenės chorui.

Tautiečių minėjime sudėtas aukas 395 kruzeirus šitaip paskirstė:

- už salę 100.00
- už pamaldas 90.00
- M. Lietuvai 105.00
- Būsiamam Jaunimo kongresui 100.00

Ši auka Jaunimo kongresui bene bus pati pirmoji S. Paulo lietuvių auka, bet, aišku, ne paskutinė.

Pasirašė: Alfonsas D. Petratis ir Kazimieras Rinkevičius

))))

UŽSIMOKĖJO UŽ M. LIETUVĄ:

Silvestras Šermukšnis 36 kr. J. Pranaitis ir Juozas Stundžius po 40 kr. Lioginas Gaigalas, Antanas Golskis ir Ignacas Dubauskas po 50 kr..

Vasario 16-os minėjimo komitetas – 105 kr.

Visiems nuoširdus ačiū. Adm.

))))

PAAIŠKINAME

Kaikurie ML. skaitytojai, ypač Zenoje gavo paskutinio septinto numerio po du tuščius baltus puslapius. Tačiau vietoje penkių jie visi gavo po 6 lapus, kurie sudarė pilnus 10 puslapių. Tokiu būdu netrūko nė vieno puslapio, nors buvo du tušti. Red.

))))

A A

MARIJONAI UCKIENEI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia jos dukrai, Sąjungos Alianča Valdybos narei ANIELEI DUTKIENEI, sūnui Albinui, seserei Anastazijai ir visai Uckų šeimai bei giminėms.

SAJUNGOS-ALIANČA VALDYBA

A A

MARIJONAI UCKIENEI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia jos vyrui Konstantui, dukrai Anielei Dutkienei, sūnui Albinui, seserei Anastazijai ir visai Uckų šeimai bei giminėms.

Motiejaus ir Onos Tamaliūnų šeima

MŪSŲ LIETUVA

NOSSA LITUANIA

Caixa Postal, 4421
01000 São Paulo, SP

Director Responsável
Sr. JOSÉ FERRERA CARRATO
Editor João Kidykas
Administrador P. Daugintas

METINĖ PRENUMERATA: 36 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 140 kr.; Paskiro numerio kaina: 30 centavų. Užsajmotos ir sveikinimai nuo 10 kr., pagal dienas. Dėl kitų skaičių turtis su administracija.

Straiptai ir korespondencija redakcija taisy, pervežio savo spūditu. Nenaudoti rašti gražinami tik autoriai prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išleidžia redakcijos ir leidėjų nuomona. Už skaičių kaitę ir turtis redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas antradienį. Todėl vietinės žinios ir pranešimai 9-10 puslapiams redakcijai teiktini novėčiau, kaip iki pirmadienio pieta.